

Biel Cussó

**CAMÍ
DE**

CENDRES

Pagès editors
LLEIDA, 2021

EL FOC ESPETEGAVA AMB FORÇA, i recordo que anava alternant el gest de fregar-me les mans amb el d'acostar els palmells a la llenya flamejant. Era tard, a fora ja fosquejava i la temperatura havia caigut en picat. Assegut sobre un tió de fusta vaig estar observant les flames mentre cantussejava una melodia antiga que déu sap d'on havia tret.

Estava inquiet. Tenia fam, però no gosava aixecar-me; per la mandra que em suposava allunyar-me de l'escalfor del foc, però sobretot pel dolor que em feia la cama dreta. Una bala m'havia esquinçat la cuixa tot just feia unes hores. Per sort, la ferida era neta; el projectil havia passat amb prou furor per esqueixar-me la pell però no per quedar-s'hi per sempre.

Amb un bastó vaig estar remenant els troncs i recollocant-los com bonament vaig poder. La cara em cremava, i la ferida em fiblava els quàdriceps tan intensament que em costava centrar-me en qualsevol cosa que no fos el dolor. I vaig continuar cantant, en forma de xiuxiueig afònic, com si amb això aconseguís driblar, encara que fos una mica, aquell turment inquisidor.

Quan vaig considerar que els troncs ja estaven ben col·locats em vaig enretirar una mica per evitar l'escalfor directa sobre el doble trau embenat i em vaig asseure al llit, vaig recolzar

l'esquena contra la paret i em vaig servir un dit de ginebra directament de l'ampolla que sempre mantenia a resguard a la tauleta de nit. Vaig notar com l'alcohol em flamejava les entranyes i com m'ajudava a recuperar forces, a evitar el fred i a calmar el dolor, i des de la cantonada vaig observar, delerós de pau i descans, aquell espai minúscul i perdut a la fi del món que des de feia gairebé vint anys era casa meva.

Eren vint-i-cinc metres quadrats mal comptats, un espai únic on cuina, llit, tassa de vàter i llar de foc conviuen sense fer escarafalls. La casa era de fusta, un dels antics refugis de caçadors que encara es conserven en plena zona muntanyosa. Era vella i, tot i que es mantenia imponent i elegant, havia perdut la força i el vigor dels seus primers dies. La trobava confortable i discreta, i amb això ja en tenia ben bé prou.

Més enllà de quatre llibres vells i una guitarra atrotinada, no hi tenia objectes personals. De fet, la majoria dels llibres i la guitarra ja hi eren quan hi vaig arribar, i encara no he agraït prou aquell gest de l'anterior inquilí. Les hores que vaig passar-hi llegint o interpretant cançons de taverna són incomptables.

Recordo un dia d'hivern cru que, sense premeditació, vaig estar tocant la guitarra durant hores i hores, des de la matinada fins ben entrada la nit. Al vespre tenia els dits de les mans plens de butllofes i em feien un mal terrible, però la sensació de llibertat que la música —si és que el que feia es podia considerar música— em va saber donar, ho compensava amb escreix. Doncs aquell dia vaig conèixer l'Al, un jove aventurer sense manies que per casualitats de la vida va fer passar la seva ruta improvisada entre muntanyes per davant de casa meva. Aquella nit, tot i les butllofes, vam beure cervesa sota l'atenta mirada dels estels —molta cervesa— i ho vam saber fer completament desinhibits i com si aquella hagués de ser l'última nit de les nostres vides. Vam riure, ens vam explicar intimitats que probablement no havíem confessat mai a ningú,

i una cosa va portar a l'altra i vam acabar junts al llit, i no justament per dormir. Va ser una experiència magnífica que de tant en tant em provoca un somriure entremaliat i un enrojolament infantil que per sort sé controlar millor amb el pas dels anys.

Amb l'Al vam conviure durant una mica més de quatre anys, com a veïns —tot i viure a quinze quilòmetres l'un de l'altre ens consideràvem veïns— en els confins glaçats del planeta. I no és que ens veiéssim cada dia amb l'excusa de demanar-nos una mica de sal, però de tant en tant anàvem a caçar plegats o fèiem unes cerveses al capvespre. Això sí, mai més vam saber —o no vam necessitar— reproduir la intensitat d'aquella primera cita, i la nostra relació va derivar cap a una amistat sincera i amb prou espai entre tots dos per no destorbar-nos i poder respectar-nos.

Com anava dient abans d'encetar el tema de l'Al, aquella nit s'albirava moguda. La ferida em feia un mal terrible i se m'havien acabat els medicaments per tractar-la. Estava cansat i al llit hi estava còmode, però no podia passar la nit sense antibiòtics ni antiinflamatoris, i de totes passades havia d'evitar adormir-me en aquelles circumstàncies. Era massa perillós i ho sabia per pròpia experiència.

Em vaig treure l'emperesiment de sobre havent de fer un esforç mental gairebé sobrenatural i vaig incorporar-me. Vaig comprovar que tenia la ferida ben protegida i que podia moure'm amb cert deseiximent, i amb l'ajuda d'un bastó vaig aconseguir caminar fins a la roba d'abric que m'havia de protegir del fred. Un cop vaig haver considerat que anava prou equipat, vaig obrir la porta, i l'aire gèlid de la nit va accedir a l'interior de la cabana en forma de tifó indiscret en miniatura. Se'm van glaçar les galtes, i en dècimes de segon els llavis van perdre el vigor i la tenacitat que els havien caracteritzat durant les últimes hores.

Vaig dubtar, però el que em va fer recular no va ser el fred, sinó un pensament passatger que em va deixar capficat. El final era a prop, ja ho sabia des de feia temps, però potser era més a prop del que havia previst inicialment. Vaig tornar a entrar a casa, vaig tancar la porta i em vaig ajupir per obrir un petit bagul de llauna atrotinat que guardava sota el llit. De dins en vaig extreure mitja dotzena de feixos de bitllets amb els quals probablement em podria haver comprat un cotxe de luxe, i els vaig posar dins d'una bossa d'esport vella i descolorida, mirant de no pensar en les trifulgues que havia hagut de passar per aconseguir-los. Vaig separar tres bitllets per si de cas i els vaig retornar al seu lloc. La bossa plena la vaig agafar ben fort i vaig sortir a l'exterior amb la certesa que no tornaria a posar mai més els peus en aquella llar en miniatura. Un cop a fora, amb el vent glaçat i el cel i el bosc com a únics testimonis, vaig girar el cos per fer una llambregada ràpida a la cabana de fusta. Durant uns segons vaig recordar els moments més màgics, envoltats d'una soledat extrema i reconfortant, que havia passat allà dins. Havien sigut anys de retir, d'acomodament al final d'una trajectòria que bé es mereixia un desenllaç asserenat i lluny de preocupacions. I vaig tancar la porta en el precís instant que els ulls se'm van començar a entollar.

Vaig aconseguir frenar un sanglot, vaig pessigar-me la cara per aturar en sec aquella tendència autodestructiva que de vegades em caracteritza i lentament vaig resseguir el petit senderol cobert de neu que m'havia de dur fins al cotxe.

Per acabar-ho d'adobar es va posar a nevar, i aquell passeig sota el bosc —per un caminó estret de poc més de cent metres de llargària que connectava amb la pista forestal més propera— es va convertir en un altre dels moments màgics de la meua vida. Des de la part alta del bosc, els flocs de neu queien dansant, com si fossin llàgrimes de comiat dels centenars d'avets amb els quals havia compartit multitud de

vivències al llarg dels últims anys. Em deien adeu, igual que les estrelles que brillaven al firmament, que ho feien entre núvols, amb més claredat que mai i amb la intenció evident de fer-me entendre que em trobarien a faltar.

La pell de tot el cos se'm va eriçar i em vaig sentir més fort i enèrgic que mai, fins al punt que vaig dubtar de les meves pròpies prediccions sobre el meu final. Aquell moment d'eufòria em va servir per poder arribar amb certa facilitat i elegància fins a la pista, i allà, aparcat en un entrant al bosc, hi vaig trobar el Land Rover que feia una eternitat havia heretat del meu pare.

El cotxe estava literalment colgat per la neu, i abans de poder-lo utilitzar vaig haver de fer un últim esforç per alliberar-lo del mantell blanc que el cobria. La ferida em feia un mal de mil dimonis, però ja feia una bona colla d'anys que m'havia quedat clar que viure en una de les parts més fredes i aïllades del món comportava aquella mena d'incomoditats. Finalment, vaig seure al seient del conductor i vaig moure la clau un quart de volta en el sentit de les agulles del rellotge. Després de tres intents, vaig aconseguir despertar la bèstia i tots dos vam començar el descens muntanya avall.

La baixada per la pista va iniciar-se tranquil·la, era un camí que em coneixia de memòria i que havia recorregut centenars de vegades en plena nit, i els primers minuts els vaig viure com si jo mateix fos el protagonista d'una pel·lícula que sap que encara el seu final i ho fa feliç d'entregar-se a la causa, acompanyat d'una banda sonora èpica i emocionant. La carretera descendia travessant un bosc d'avets d'extensió colossal, i aquella sensació de sentir-me ínfim i a mercè de la natura durant quilòmetres i quilòmetres em feia feliç. De fet, l'havia recorregut un munt de vegades sense tenir-ne necessitat, només pel simple fet de sentir-me lliure i alhora del tot vulnerable; i ho havia fet a totes hores, tot i que els meus moments preferits eren durant la sortida i la posta del sol, quan la llum gairebé

horitzontal de l'astre rei provoca un joc d'ombres allargassades a tot el bosc que encara intensifica més aquell sentiment de petitesa del qual en soc completament addicte.

El descens fins al poble habitualment el recorria en poc menys d'una hora, però aquella nit els tempos es van allargar. Amb el pas del temps el fred se'm va anar acomodant dins del cos, i el dolor de la cama es va anar intensificant, sobretot quan premia l'accelerador. Em vaig haver d'aturar un parell o tres de cops, per respirar profundament i comprovar la ferida, però finalment vaig arribar a destí sense contratemps.

Vaig aparcar el cotxe davant del Roxi, l'únic bar que hi ha a centenars de quilòmetres a la rodona, en aquells confins del planeta. Vaig sortir del cotxe i vaig agafar les meves coses, inclòs un bastó de fusta que m'havia d'ajudar a caminar. Al poble hi bufava un vent gèlid que travessava el carrer principal amb ferotgia, i tot i les meves limitacions físiques vaig aconseguir plantar-me davant de la porta de l'establiment en un temps rècord. Abans d'entrar no vaig poder evitar girar el cap per copsar l'ambient fantasmagòric i un pèl tètric que oferia aquella vila minúscula, colgada per la neu i completament deserta.

La porta va fer sonar una campaneta, el so de la qual va quedar esmorteït pel rock dels setanta que vomitaven els altaveus de l'establiment. Vaig respirar alleujat i em vaig acostar directament a la barra. Al fons, sota un televisor antic que mostrava imatges massa llampants per al meu gust, vaig advertir-hi clientela, però no vaig interessar-me ni per qui eren ni pel que feien o deixaven de fer. Vaig seure en un tamboret i em vaig acomodar.

L'Emma, la propietària i única treballadora del bar, devia estar preparant alguna cosa a la cuina, i mentre esperava que m'atengués vaig remenar amb la mirada la lleixa on guardava els medicaments. El Roxi, a part de ser un bar de mala mort perdut al bell mig de la muntanya —que ja té prou mèrit—,

és la farmàcia del poble, l'adrogueria i l'oficina de correus, i fins i tot es podria dir que és la comissaria de policia si prenem de referència les hores que hi passa en Satinsky, l'únic agent en actiu des de fa una bona colla d'anys.

Amb una llambregada ràpida vaig localitzar les medecines que m'interessaven i em vaig quedar tranquil. Tot seguit, em vaig mirar la cuixa i vaig remugar entre dents després de descobrir que tenia els pantalons completament tacats de sang, però no vaig tenir gaire temps per preocupar-m'hi perquè pràcticament a l'instant algú em va dirigir la paraula.

—Home, Vic! Quin honor! Això sí que no m'ho esperava!
—va riure l'Emma, ensenyant aquelles dents que de sempre havia trobat la millor definició de perfecció.

—Ei, Emma.

—A què es deu, aquest gust? Què t'ha fet baixar de les muntanyes? Quina en portes de cap? —La noia continuava somrient mentre es movia rere la barra i ens servia una copa.

—Gràcies.

—A la teva salut! —Va aixecar el got.

Vam brindar i vam riure, i vaig adonar-me que aquell moment acabaria sent un altre d'aquells records màgics que mantindria a resguard durant el temps que em quedava de vida. L'Emma em mirava amb uns ulls grossos i brillants, furgant el meu interior, abraçant-me sense tocar-me, des de la distància, amb alegria però amb un cert recel i tristesa, com si sabés que probablement seria l'última vegada que ens veuríem. I reconec que aquella mirada em va deixar descol·locat durant uns segons, temps durant el qual vaig oblidar-me de la ferida, de les medecines, dels diners que duia a la bossa, del meu final i, sobretot, del fet que jo només era un vell decrepit i alcohòlic flirtejant amb una noia jove i bonica.

Vam buidar els gots i l'Emma els va tornar a omplir, gest que va acompanyar amb un altre somriure entremaliat. Ens

vam tornar a mirar fixament als ulls i vam repetir el brindis. Aquest cop, però, vaig ser jo el que hi va afegir paraules.

—Per tu, i pel Roxi. —La segona part del desig la vaig pronunciar amb poca convicció, tot s'ha de dir.

Va allargar el somriure i tots dos vam engolir el whisky d'una tacada, vam deixar el got buit sobre la barra i ella es va girar per atendre un client que la reclamava a la zona de taules. Tot i el desencís, vaig acceptar que la cambrera del Roxi no era exclusivitat meva i em vaig limitar a observar amb atenció com atenia el client assedegat i de cara vermella. Sortosament, la noia va tornar ràpidament i vaig poder gaudir de la seva companyia mentre preparava la beguda d'aquell llenyataire amb el qual una vegada ens havíem estomacat de valent per motius que no recordo ni vull recordar.

—Ara torno —va dir ella.

El cor se'm va accelerar.

Quan va haver tornat jo ja havia col·locat la bossa plena de bitllets sobre la barra i m'havia posat dret. Em vaig limitar a acomiadar-me sense convertir l'escena en un drama.

—Això és per a tu —vaig indicar, assenyalant la bossa—. No t'ho gastis tot de cop.

Perplexa, es va acostar a la bossa i va fer córrer la cremallera amb molta cura. Va aixecar el cap i es va quedar petrificada sense saber com reaccionar. Els ulls li brillaven amb més fúria que mai, fins al punt que em vaig veure obligat a mirar cap a una altra banda per evitar que em llegís el pensament.

—Vic —em va dir—. Vic!

Vaig tornar a mirar-me-la, sabedor que era el pitjor error que podia cometre. L'Emma era una noia molt espavilada, i, tot i que feia mesos que jo ja no sovintejava el Roxi, em coneixia com si m'hagués parit.

—Què vol dir, això, exactament?

Em vaig quedar mut.

—Vic?

Em va agafar la mà i em va estirar cap a ella. Va plantar els seus ulls a un pam dels meus, sobre la barra.

—T'estàs acomiadant? Què són, aquests diners?

—Són perquè marxis d'aquest forat i trobis un lloc millor —em vaig limitar a dir mentre m'apartava i em disposava a sortir per la porta completament a contracor.

—Perquè marxi? I cap a on se suposa que he d'anar? Soc feliç aquí, jo, sobretot si puc gaudir d'estones amb clients com tu.

Vaig aturar-me, però no vaig gosar girar-me i vaig mantenir la mirada cap a la sortida.

—Vic!

Amb el bastó ben agafat vaig reprendre la marxa i vaig obrir la porta, que va tornar a dringar desesperada, com si estigués esbroncant-me per no saber seguir correctament el guió previst.

—Vic! —va insistir la noia, que havia donat tota la volta per arribar fins a mi.

—Adeu, Emma! —vaig acabar dient-li amb el cos encorbat per poder-la observar per última vegada amb unes mínimes condicions—. Que siguis feliç.

El fred era tan intens que cap dels dos vam voler allargar el comiat. El vent era glaçat i bufava amb mala gana, com si volgués arrancar-me la pell a tires només com a passatemps. Vaig entrar al cotxe amb el cor encongit, però convençut que acabava de fer el correcte. Ella, sense cap protecció pel fred, m'observava tremolosa i abraçada a si mateixa, atònita i completament descol·locada des de la porta del Roxi. En cosa de segons la seva figura va desaparèixer en la foscor de la nit glacial, i es va esvaïr com aquells somnis que et desperten però que et deixen marca durant massa temps.

I vaig plorar. Vaig plorar molt per les injustícies que afecten el món sencer, però especialment ho vaig fer per aquella en concret.

Quan vaig deixar el poble enrere, resseguint la pista que m'havia de retornar a casa, la desesperació era absoluta, i vaig haver d'aturar el quatre per quatre al mig del pas per desfogar-me. Vaig començar a fer cops al volant amb els punys amb totes les meves forces, sense deixar de cridar i maleint-me els ossos. La situació era del tot injusta, però ja feia temps que sabia que tard o d'hora hauria de prendre decisions dràstiques i doloroses. Aquella, però, era una de les que m'havia fet més mal. Sobretot perquè en els meus càlculs no l'havia previst amb una intensitat tan punyent i aclaparadora.

Abatut per com havien anat les coses però feliç per haver-ho pogut deixar tot tal com havia planejat, vaig continuar conduint com bonament vaig poder, tremolós i desorientat. La pujada va ser complicada pels factors psicològics evidents, però també ho va ser tècnicament per culpa de l'acumulació imparable de la neu al bell mig de la pista. Nevava amb intensitat, i ben aviat les referències visuals que m'ajudaven a seguir el traçat del camí es van esvaïr del tot. Vaig haver d'alentir la marxa, i entre sanglots vaig continuar insistint a portar el cotxe fins a destí encara que fos l'última cosa que fes en aquesta vida.

Malgrat que havia arribat a pensar que no hi tornaria a posar els peus, vaig arribar a casa, completament fos físicament i psicològica, i per acabar-ho d'adobar em vaig adonar que m'havia oblidat de comprar les medecines que necessitava per tractar la ferida.

Vaig encendre el foc i vaig acomodar-me als peus del llit sense treure'm la roba d'abric. Observava la força i el vigor de les flames, i com aquestes consumien la llenya a una velocitat endiablada. Em vaig sentir com un dels troncs apilats a poca distància, esperant el torn per ser aniquilat sense remordiments. I pel cap, pel cap em van passar un munt de coses, records amuntegats sense cap mena d'ordre que van anar desfilant davant meu totalment descontrolats. L'Emma en protagonitzava

el primer, el més recent, però rere seu en van venir d'altres, de bonics i de no tan bonics. Alguns eren experiències tan terribles que no voldria ni per al meu pitjor enemic. I és que la meua vida es pot definir exactament com això: un recull de vivències descontrolades, una muntanya russa de traçat enrevessat, sense límits i sense pràcticament cap polsim de pau.

Van passar les hores i jo continuava quiescent davant del foc, conscient del dolor al cor i a la cama però decidit a no fer cas ni de l'un ni de l'altre. Es va acabar fent de dia, les primeres llums van donar senyals de vida per la finestra que quedava a l'esquerra del llit, i s'intuïen rere la capa de neu que feia setmanes que s'hi havia acomodada per quedar-se. El sol va acabar traient el nas entre els arbres, i els seus rajos primerencs van il·luminar l'interior de la caseta amb un fulgor reconfortant. En vaig notar l'escalfor al rostre compungit per massa emocions, i allò em va fer reaccionar. Aleshores, vaig tallar en sec els records que se'm reproduïen en bucle i que m'havien deixat completament desorientat durant tota la nit, vaig incorporar-me una mica i em vaig servir un got de ginebra que vaig engolir sense remordiments.

I aleshores van entrar.

El silenci absolut i aparentment inofensiu s'havia convertit en una trampa mortal.

I van venir els crits i les amenaces.

I els cops i les males paraules.

I em van emmanillar.

I se'm van endur.

Fil per randa tal com ja havia planejat.